

Darbuotojų saugos ir sveikatos specialistai įmonėse: kvalifikacija ir atsakomybės

Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme nustatyta, kad kiekvienoje įmonėje turi būti paskiriamas vienas arba daugiau, atsižvelgiant į darbuotojų skaičių ir įmonės veiklos rizikingumą, darbuotojų saugos ir sveikatos specialistas, atitinkantis teisės aktais nustatytus kvalifikacinius reikalavimus, kurio pareiga organizuoti darbuotojų saugos ir sveikatos prevencines priemones, užtikrinančias darbuotojams saugias ir sveikas darbo sąlygas.

Kai tokių asmenų įmonėje nėra ar jų nepakanka, darbdavys gali sudaryti sutartį su Lietuvos Respublikos arba bet kurios kitos Europos Sąjungos valstybės narės ar kitos Europos ekonominės erdvės valstybės piliečiu, kitu fiziniu asmeniu, kuris naudojasi Europos Sąjungos teisės aktuose jam suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis dėl darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos funkcijų arba jų dalies atlikimo.

Darbuotojų saugos ir sveikatos skyriaus vyriausioji darbo inspektorė Jolita Urbanavičienė akcentuoja, kad asmenys, siekiantys dirbti darbuotojų saugos ir sveikatos specialistu arba juridinio asmens darbuotojų saugos ir sveikatos specialistai bei fiziniai asmenys, teikiantys darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos paslaugas darbdaviams, turi turėti aukštąjį išsilavinimą ir atitikti kitus Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatytus [kvalifikacinius reikalavimus](#). Darbuotojų saugos ir sveikatos specialistus moko švietimo teikėjai, kurie turi Valstybinės darbo inspekcijos (VDI) leidimą mokyti. Švietimo teikėjų sąrašas – [čia](#). Asmenys, pabaigę švietimo teikėjo mokymus, turi išlaikyti darbuotojų saugos ir sveikatos žinių testą VDI.

Darbuotojų saugos ir sveikatos specialistu gali dirbti asmenys:

- turintys VDI išduotą pažymėjimą, patvirtinantį apie išlaikytą DSS žinių patikrinimo testą pagal *Darbuotojų saugos ir sveikatos specialisto; Darbdavio, darbdaviui atstovaujancio asmens, atliekančio darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos funkcijas visų ekonominės veiklos rūšių įmonėse; Darbdavio įgalioto asmens, atliekančio darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos funkcijas visų ekonominės veiklos rūšių įmonėse* mokymo programas;
- turintys iki 2017 metų liepos 1 d. mokymo įstaigų teisėtai išduotą pažymėjimą, suteikiantį teisę dirbti darbuotojų saugos ir sveikatos specialistu, pažymėjime nurodytose ekonominės veiklos rūšių įmonėse;
- baigę aukštojo mokslo studijas pagal specialias (pavyzdžiui, saugos inžinerijos) darbuotojų saugos ir sveikatos mokymo programas, suteikiančias atitinkamą kvalifikaciją. Vyriausioji darbo inspektorė Jolita Urbanavičienė pažymi, kad pabaigtas aukštojo mokslo studijų *Žmogaus sveikatos arba Darbuotojų saugos ir sveikatos* modulis nesuteikia teisės dirbti darbuotojų saugos ir sveikatos specialistu;
- nuo 2023 m. baigę antros pakopos aukštojo mokslo studijų programos modulį, kuriame yra įtrauktos visos temos, nurodytos Mokymo ir žinių tikrinimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais bendrųjų nuostatų 2 priede ir turintys pažymėjimą, patvirtinantį teisę dirbti darbuotojų saugos ir sveikatos specialistu.

Vis dėlto, pabrėžia J. Urbanavičienė, mažoms įmonėms teisės aktais yra nustatyti palengvinimai įgyvendinant darbuotojų saugos ir sveikatos priemones. Mažose įmonėse darbuotojų saugos ir sveikatos specialisto funkcijas gali atlikti patys darbdaviai. Išsamiau susipažinti su reikalavimais

darbdaviams, vykdančioms įmonėse DSS tarnybos funkcijas, galima [čia](#).

Be to, pastebėtina, kad teisės aktai nustato pareigą darbuotojų saugos ir sveikatos specialistui tobulinti kompetenciją – kompetencijos tobulinimo trukmė ne mažiau kaip 50 valandų per 5 metus. Kompetencijos tobulinimo seminarus organizuoja VDI, taip pat švietimo teikėjai, vykdančys DSS specialistų mokymus, ir kiti švietimo teikėjai, organizuojantys seminarus DSS temomis.

Vyriausioji darbo inspektorė J. Urbanavičienė pabrėžia DSS specialistų pareigą – organizuoti DSS prevencines priemones įmonėje ir kontroliuoti kaip jos įgyvendinamos, siekiant apsaugoti darbuotojus nuo nelaimingų atsitikimų ir profesinių ligų. Deja, bet net ir DSS specialistų pastangomis nepavyksta išvengti nelaimingų atsitikimų darbo vietose. Anot inspektorės, svarbu atminti, kad įvykus nelaimingam atsitikimui pirmiausia turi būti pasirūpinta pirmosios bei medicinos pagalbos suteikimu nukentėjusiam darbuotojui ir, tuo pasirūpinus, DSS specialisto pareiga – nustatyti tikrąsias nelaimingo atsitikimo priežastis ir įvertinti, kokių priemonių reikia, kad daugiau tokios traumos nesikartotų.

Pastebėtina, kad darbuotojui nesunkiai susižalojus neprivaloma pranešti VDI apie įvykusį nelaimingą atsitikimą, tačiau sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe atvejais visada įmonėms privalu informuoti VDI ir teritorinę prokuratūrą, kadangi šiuos nelaimingus atsitikimus tiria VDI.

Kontaktams:

komunikacija@vdi.lt

mob. + 370 698 73 025

Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija
prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
Algirdo g. 19, LT-03607 Vilnius
www.vdi.lt

Konsultuojame:

el. paštu info@vdi.lt, [raštu](#) ir [VDI feisbuko paskyroje](#)

telefonu (8 5) 213 9772 (I–IV 9.00–15.00, V 9.00–14.00, pertrauka 12.00–13.00)

Žinote, kur dirbama nelegaliai? Praneškite [raštu](#), telefonu (8 5) 213 9772
arba per mobiliąją programėlę „Žinok teises“